

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÐ

Från Riksdagsförvaltningen
2023-09-27
Besvaras senast
2023-10-04 kl. 12.00

Till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:46 Skadliga miljöutsläpp i havet från fartygsskrubbar

Östersjön bedöms vara ett av världens mest förorenade hav och är klassat som ett särskilt känsligt havsområde. Forskare på Chalmers tekniska högskola har nyligen i en studie kunnat påvisa att en okänt stor bov i sammanhanget är användningen av skrubbar, som står för uppemot 9 procent av de miljöskadliga och cancerframkallande ämnen som släpps ut i havet i samband med fartygs avgasrening.

Detta är i dag helt lagligt, och det finns hundratals fartyg med skrubbar installerade som trafikerar Östersjön. Det innebär att varje båt dagligen släpper ut mycket stora mängder försurat och förorenat vatten i havet. Ofta beskrivs skrubbertekniken som att fartygens skorstenar vänds upp och ned, så att giftiga partiklar spolats ut i havet i stället för i luften.

De senaste åren har användningen av skrubbar ökat kraftigt. Det sker som en del i att möta nya regler med syfte att minska utsläpp av farliga gaser i luften från sjöfarten. Genom att installera en skrubber kan brister i nuvarande lagstiftning utnyttjas och det blir möjligt att fortsätta köra på högsavligt bränsle. Detta sker samtidigt som varken Östersjön eller Västerhavet når upp till målen för god kemisk status, god ekologisk status eller god miljöstatus enligt EU:s vatten- och havsmiljödirektiv.

Utifrån det underlag som Chalmers tekniska högskola och IVL Svenska Miljöinstitutet tagit fram bedöms de farliga utsläppen från skrubbervatten utgöra ett icke oansenligt tillskott av farliga ämnen i den svenska havsmiljön. Skrubberteknikens miljöpåverkan, även vid mycket låga koncentrationer av tvättvatten, är väl belagt och ger svåra konsekvenser för det marina ekosystemet.

Den dåvarande socialdemokratiskt ledda regeringen gav hösten 2021 Havs- och vattenmyndigheten och Transportstyrelsen i uppdrag att komplettera en tidigare redovisning om utsläpp av tvättvatten från fartyg via skrubbar. I uppdraget, som redovisades i juni 2022, föreslås att av de olika förslag till nationell reglering som lämnats är det mest genomförbara och miljömässigt mest effektiva att införa ett totalt utsläppsförbud från fartygsskrubbar i svenskt inre vatten. Detta har också föreslagits av Miljömålsberedningen och internationella havsforskningsrådet Ices. Andra förslag som gäller gränsvärden eller att begränsa ett förbud till exempelvis hamnar anses inte ge en tillräckligt god

miljöeffekt.

Ett antal länder i världen har infört förbud mot öppna skrubbrar, och flera svenska hamnar har redan gått före. Tydliga rekommendationer har också kommit från berörda myndigheters sida. Ett utsläppsförbud på svenskt inre vatten skulle bidra till möjligheterna att nå miljökvalitetsmålen om hav i balans, levande kust och skärgård, enbart naturlig försurning och minskad övergödning. Det skulle också bidra till utvecklingen att rederier investerar i mer långsiktigt hållbara lösningar.

Nära ett år har gått sedan nuvarande regering tillträdde men ännu har inget initiativ tagits för att gå vidare med förslaget om ett totalt utsläppsförbud på svenskt inre vatten, trots det omfattande arbete som genomförts och presenterats.

Jag vill därför fråga statsrådet Andreas Carlson:

Avser regeringen att gå vidare och genomföra förslaget om ett totalt utsläppsförbud från fartygsskrubbrar i svenskt inre vatten?

.....

Linnéa Wickman (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Anna Aspegren